

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 222

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vaikeavammaisten ihmisten aseman parantamiseksi tehtyyn kuntalaisaloitteeseen

HEL 2015-004421 T 05 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle kuntalaisaloitteessa esitettyihin väitteisiin ja vaatimuksiin seuraavan esittelijän muutetun ehdotuksen mukaisen lausunnon:

1. Jokaiselle kotona asuvan vaikeavammaisen ihmisten omaishoitajalle maksetaan arvokkaasta työstään kohtuullista omaishoidon tukea

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, tarvittavista palveluista hoidettavalle sekä omaishoitajan muusta tukemisesta.

Hoitopalkkion suuruus on porrastettu kuntakohtaisesti hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Omaishoidon tuen alimman hoitopalkkion suuruus vuonna 2015 on 384,67 euroa kuukaudessa. Korkein hoitopalkkio tällä hetkellä Helsingissä on 1 601,36 euroa kuukaudessa. Palkkio on omaishoitajalle veroalaista tuloa.

Sosiaali- ja terveysvirasto järjestää vapaapäiväoikeutta korvaavaa hoitoa asumispalveluna, laitoshoidona tai perhehoitona omissa tai ostopalveluyksiköissä. Omaishoitaja voi halutessaan saada kotiin lakisääteisen vapaan ajaksi myös sijaisomaishoitajan. Tällöin sosiaali- ja terveysvirasto maksaa sijaisomaishoitajille korvauksen lomitusvuorokausilta. Omaishoitajien käytössä on myös kolme palveluseteliä: omaishoidon tuen lakisääteinen lomitus, harkinnanvarainen lyhytaikaishoito sekä kotiin annettava tuntilomitus.

Helsingin sosiaali- ja terveysvirastosta on ollut edustus kansallisen omaishoidon kehittämissuunnitelman työssä. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota omaishoitajien aseman vahvistamiseen, yhdenvertaisuuteen ja jaksamisen tukemiseen. Ohjelman ehdotuksen mukainen laki sopimusomaishoidosta korvautuu nykyisen omaishoidon tuesta annetun lain. Työryhmä on esittänyt uutta lakia sopimusomaishoidosta. Lakiin kirjattaisiin muun muassa säännökset palkkioista sekä sopimusomaishoidon edellytyksistä, kuten sitovasta ja

vaativasta hoidon tarpeesta sekä omaisen soveltuvuudesta ja halukkuudesta omaishoitajaksi. Laissa säädettäisiin muun muassa sopimusomaishoidon edellytyksistä ja hoitopalkkioiden saantiperusteista. Lakiehdotus on jäänyt nykyisen hallituksen päätettäväksi.

2. Kenenkään vaikeavammaisen ihmisen lähihoitojaksoja ei vähennetä

Vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten lyhytaikaisjaksoja myönnetään vammaisten sosiaalityössä harkinnan mukaan, perheiden jaksamisen tukemiseksi. Lyhytaikaishoitojaksojen myöntäminen perustuu aina asiakkaan ja asiakkaan perheen yksilölliseen tarpeeseen. Palvelujen saanti on tällöin oikeudenmukaista ja yhdenvertaista. Asiakasperheiden tarpeet vaihtelevat, joissain tilanteissa on tarvetta lisätä palveluja. Joissain tilanteissa uudet palvelut korvaavat aiemmin jo myönnettyjä palveluja. Palvelutarpeen arviointeja päivitetään säännöllisesti ja aina asiakkaan elämäntilanteen muutoksissa.

3. Jokaisella vaikeavammaisella ihmisellä on käytössään yksilöllisen tarpeensa mukaan vapaa-ajanavustaja

Asiakkaalla on lakisääteinen oikeus palveluntarpeen arviointiin. Henkilökohtaista apua, kuten muitakin vammaispalvelulain palveluja myönnetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Henkilökohtaisen avun myöntämisen kriteerit on määritelty vammaispalvelulain 8 c §:ssä ja henkilökohtainen apu on palveluun oikeutetulle henkilölle subjektiivinen oikeus. Kaikille hakijoille, jotka täyttävät vammaispalvelulaissa määritellyt kriteerit myönnetään henkilökohtaista apua heidän yksilöllisen tarpeensa perusteella.

Vammaispalvelulaissa (19.12.2008/981, 8 c §) todetaan, että harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaisen avun tunteja on myönnetty mm. ryhmäkodeissa asuville kehitysvammaisille asiakkaille tarpeen mukaisesti.

4. Jokaiselle vaikeavammaiselle ihmiselle taataan maksuton liikkuminen kotikunnan julkisilla liikennevälineillä ja tarvittaessa taksilla

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston toimialaan kuuluvat vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain perusteella korvaamat kuljetuspalvelut ovat joukkoliikennevälineiden vaihtoehto tilanteissa, joissa henkilöiden

palveluntarve on niin suuri, ettei sitä pystytä joukkoliikennetyyppisillä ratkaisuilla tyydyttämään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (3.8.1992/734, 1 §) mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelunkäyttäjältä, jollei laissa ole säädetty sitä maksuttomaksi. Edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (9.10.1992/912, 1 §) mukaisesti asetuksessa mainituista kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista saa periä tässä asetuksessa säädettyt maksut. Sanotun asetuksen 6 §:n mukaisesti vammaispalvelulain vaikeavammaisille järjestettävistä kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Kuntalaisten liikkuminen turvataan ensisijaisesti julkisella liikenteellä, jonka järjestämisestä vastaa Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymä (HSL). HSL:n hallitus määrittelee julkisten liikennevälineiden lipuista perittävän hinnat ja voi myöntää alennuksia ja vapaalippuja pääsääntöisesti liikennepoliittisin perustein.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on vahvistanut § 188 13.05.2014 kokouksessaan kuljetuspalveluista perittävien omavastuuosuuksien määrän.

Mikäli asiakas on toimeentulotuen asiakas, eikä selviydy jokapäiväisistä talouteen kuuluvista menoistaan, voidaan julkisilla kulkemista tukea osana toimeentulotukea.

Yhteenveto

Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto järjestää jatkossakin ne palvelut, jotka ovat saajilleen lakisääteisiä tai kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piirissä.

Helsingissä vammaispalvelujen nettokustannusten muita kuusikkokuntia suurempi kasvu (v.2010-2014, yht. 32,7%) rajoittaa kuitenkin harkinnanvaraisten palvelujen osuuden lisäämistä.

Nettokustannusten kasvu v.2010-2014 oli Espoossa 26,3%, Vantaalla 13,6%, Turussa 4,8% ja Tampereella 16,2%.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakkaalla on oikeus ajantasaiseen palvelusuunnitelmaan, ja sen perusteella toteutettaviin palveluihin ja tukitoimiin. Yksilöllinen palvelutarpeen arviointi on asiakkaiden perusoikeus ja takaa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566

asiakkaiden oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen kohtelun, vaikka palvelujen määrä voi vaihdella asiakaskohtaisesti.

Käsittely

Esittelijä Hannu Juvonen: muutan ehdotusta siten, että asialle lisätään liiteasiakirja numero 2 (kuntalaisaloite).

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi
Mikaela Westergård, vammaistyön johtaja, puhelin: 310 43149
mikaela.westergard(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Adressi, vaikeavammaisten ihmisten aseman parantamiseksi
- 2 Kunnan asukkaan aloite, vaikeavammaisten ihmisten aseman parantamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle kuntalaisaloitteessa esitettyihin väitteisiin ja vaatimuksiin seuraavan lausunnon:

1. Jokaiselle kotona asuvan vaikeavammaisen ihmisten omaishoitajalle maksetaan arvokkaasta työstään kohtuullista omaishoidon tukea

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, tarvittavista palveluista hoidettavalle sekä omaishoitajan muusta tukemisesta.

Hoitopalkkion suuruus on porrastettu kuntakohtaisesti hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Omaishoidon tuen alimman hoitopalkkion suuruus vuonna 2015 on 384,67 euroa kuukaudessa. Korkein hoitopalkkio tällä hetkellä Helsingissä on 1 601,36 euroa kuukaudessa. Palkkio on omaishoitajalle veroalaista tuloa.

Sosiaali- ja terveysvirasto järjestää vapaapäiväoikeutta korvaavaa hoitoa asumispalveluna, laitoshoidona tai perhehoitona omissa tai

ostopalveluyksiköissä. Omaishoitaja voi halutessaan saada kotiin lakisääteisen vapaan ajaksi myös sijaisomaishoitajan. Tällöin sosiaali- ja terveysvirasto maksaa sijaisomaishoitajille korvauksen lomitusvuorokausilta. Omaishoitajien käytössä on myös kolme palveluseteliä: omaishoidon tuen lakisääteinen lomitus, harkinnanvarainen lyhytaikaishoito sekä kotiin annettava tuntilomitus.

Helsingin sosiaali- ja terveysvirastosta on ollut edustus kansallisen omaishoidon kehittämissuunnitelman työssä. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota omaishoitajien aseman vahvistamiseen, yhdenvertaisuuteen ja jaksamisen tukemiseen. Ohjelman ehdotuksen mukainen laki sopimusomaishoidosta korvasi nykyisen omaishoidon tuesta annetun lain. Työryhmä on esittänyt uutta lakia sopimusomaishoidosta. Lakiin kirjattaisiin muun muassa säännökset palkkioista sekä sopimusomaishoidon edellytyksistä, kuten sitovasta ja vaativasta hoidon tarpeesta sekä omaisen soveltuvuudesta ja halukkuudesta omaishoitajaksi. Laissa säädettäisiin muun muassa sopimusomaishoidon edellytyksistä ja hoitopalkkioiden saantiperusteista. Lakiehdotus on jäänyt nykyisen hallituksen päätettäväksi.

2. Kenenkään vaikeavammaisen ihmisen lähihoitojaksoja ei vähennetä

Vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten lyhytaikaisjaksoja myönnetään vammaisten sosiaalityössä harkinnan mukaan, perheiden jaksamisen tukemiseksi. Lyhytaikaishoitojaksojen myöntäminen perustuu aina asiakkaan ja asiakkaan perheen yksilölliseen tarpeeseen. Palvelujen saanti on tällöin oikeudenmukaista ja yhdenvertaista. Asiakasperheiden tarpeet vaihtelevat, joissain tilanteissa on tarvetta lisätä palveluja. Joissain tilanteissa uudet palvelut korvaavat aiemmin jo myönnettyjä palveluja. Palvelutarpeen arviointeja päivitetään säännöllisesti ja aina asiakkaan elämäntilanteen muutoksissa.

3. Jokaisella vaikeavammaisella ihmisellä on käytössään yksilöllisen tarpeensa mukaan vapaa-ajanavustaja

Asiakkaalla on lakisääteinen oikeus palveluntarpeen arviointiin. Henkilökohtaista apua, kuten muitakin vammaispalvelulain palveluja myönnetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Henkilökohtaisen avun myöntämisen kriteerit on määritelty vammaispalvelulain 8 c §:ssä ja henkilökohtainen apu on palveluun oikeutetulle henkilölle subjektiivinen oikeus. Kaikille hakijoille, jotka täyttävät vammaispalvelulaissa määritellyt kriteerit myönnetään henkilökohtaista apua heidän yksilöllisen tarpeensa perusteella.

Vammaispalvelulaissa (19.12.2008/981, 8 c §) todetaan, että harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaisen avun tunteja on myönnetty mm. ryhmäkodeissa asuville kehitysvammaisille asiakkaille tarpeen mukaisesti.

4. Jokaiselle vaikeavammaiselle ihmiselle taataan maksuton liikkuminen kotikunnan julkisilla liikennevälineillä ja tarvittaessa taksilla

Sosiaali- ja terveysviraston toimialaan kuuluvat vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain perusteella korvaamat kuljetuspalvelut ovat joukkoliikennevälineiden vaihtoehto tilanteissa, joissa henkilöiden palvelutarve on niin suuri, ettei sitä pystytä joukkoliikennetyyppisillä ratkaisuilla tyydyttämään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (3.8.1992/734, 1 §) mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelunkäyttäjältä, jollei laissa ole säädetty sitä maksuttomaksi. Edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (9.10.1992/912, 1 §) mukaisesti asetuksessa mainituista kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista saa periä tässä asetuksessa säädetty maksut. Sanotun asetuksen 6 §:n mukaisesti vammaispalvelulain vaikeavammaisille järjestettävistä kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Kuntalaisten liikkuminen turvataan ensisijaisesti julkisella liikenteellä, jonka järjestämisestä vastaa Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymä (HSL). HSL:n hallitus määrittelee julkisten liikennevälineiden lipuista perittävän hinnat ja voi myöntää alennuksia ja vapaalippuja pääsääntöisesti liikennepoliittisin perustein.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on vahvistanut § 188 13.05.2014 kokouksessaan kuljetuspalveluista perittävien omavastuuosuuksien määrän.

Mikäli asiakas on toimeentulotuen asiakas, eikä selviydy jokapäiväisistä talouteen kuuluvista menoistaan, voidaan julkisilla kulkemista tukea osana toimeentulotukea.

Yhteenveto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566

Helsingin sosiaali- ja terveystoimisto järjestää jatkossakin ne palvelut, jotka ovat saajilleen lakisääteisiä tai kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piirissä.

Helsingissä vammaispalvelujen nettokustannusten muita kuusikkokuntia suurempi kasvu (v.2010-2014, yht. 32,7%) rajoittaa kuitenkin harkinnanvaraisten palvelujen osuuden lisäämistä.

Nettokustannusten kasvu v.2010-2014 oli Espoossa 26,3%, Vantaalla 13,6%, Turussa 4,8% ja Tampereella 16,2%.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakkaalla on oikeus ajantasaiseen palvelusuunnitelmaan, ja sen perusteella toteutettaviin palveluihin ja tukitoimiin. Yksilöllinen palvelutarpeen arviointi on asiakkaiden perusoikeus ja takaa asiakkaiden oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen kohtelun, vaikka palvelujen määrä voi vaihdella asiakaskohtaisesti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuustolle on osoitettu vaikeavammaisen pojan isän keräämä adressi, jossa kuvataan vaikeavammaisiin henkilöihin kohdistuvia, heikennyksiksi katsottuja Helsingin kaupungin ja sosiaali- ja terveystoimiston toimia (mm. HSL-kortti), ja vaaditaan niiden perumista. Sen on allekirjoittanut yhteensä 749 henkilöä.

Adressista on pyydetty sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle viimeistään 15.8.2015 mennessä.

Adressi on esityslistan tämän asian liitteenä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi
Mikaela Westergård, vammaistyön johtaja, puhelin: 310 43149
mikaela.westergard(a)hel.fi

Liitteet

1 Adressi, vaikeavammaisten ihmisten aseman parantamiseksi